

13.2 Acties om het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen

Hernieuwbare energie	
Teelt van energiegewassen (koolzaad, miscanthus, ...)	☐
Gebruik van biomassa voor verwarmingsinstallaties	☐
Biomethanisatie of productie van biogas	☐
Groene stroom productie (fotovoltaïsche cellen, windturbine, verwarming via zonne-energie, warmtekrachtkoppeling WKK, ...)	☐
...	☐
...	☐
Elektriciteitsbesparing	
Warmwaterproductiesystemen goed geïsoleerd en gelegen zo dicht mogelijk bij de plaats van gebruik	☐
Gekoelde opslagruimtes goed geïsoleerd	☐
Warmte recuperatie of gebruik van restwarmte	☐
Natuurlijke verlichting of verlichting met spaarlampen	☐
Aangepaste ventilatie (natuurlijke of mechanische)	☐
...	☐
...	☐
Brandstofbesparingen	
Energieschermen of dubbele plastic in/op serre of producten afdekken bij vorst	☐
Productie in koude periodes vermijden	☐
Energie arme teelten of koude bestendige variëteiten telen	☐
Rechtstreeks zaaien (grondbewerking op de zaailijn, één rit door de machine, stoppelploegen)	☐
Rationeel gebruik van gemotoriseerde toestellen	☐
Regelmatig onderhoud van landbouwmachines	☐
Zuinig rijden (kennis van technische kenmerken van de motor, toerental zo laag mogelijk in functie van de snelheid, ...)	☐
Aangepaste keuze van apparatuur (aangepaste luchtdruk van de banden, aanpassing van de tractor en van het werktuig, ...)	☐
Vermijden van over-mechanisatie	☐
Aangepaste indeling en uitrusting (automatische deuren, nadar, ...) voor efficiënt verkeer van voertuigen	☐
Isolatie in verwarmde gebouwen	☐
Optimaliseren van de oriëntatie van nieuwe gebouwen (oost-west)	☐
Gebruik van de eco-stand van de aftakas bij trekkers/tractoren	☐
...	☐

...	☐
Besparingen in meststoffen, bodemverbeteraars, gewasbeschermingsmiddelen	
Aanpassing van de bemesting om minerale en organische stikstofverliezen te voorkomen	☐
Globale visie en aanpak van bemesting door éénzelfde persoon	☐
Stikstofbalans en analyse van mogelijk uitloogbare stikstof	☐
Respecteren van sectorale en/of professionele bepalingen (witboek, KBIVB, ...)	☐
Toepassen van groenbemesting	☐
Nuttig gebruik van organisch materiaal (mest, al dan niet vergist organisch materiaal uit de lokale omgeving, ...)	☐
Waarschuwingssysteem volgen om de behandelingen te bepalen	☐
Teeltrotatie om onkruiden en ziektes te beperken	☐
Inzaaien van vlinderbloemigen in weilanden of binnen de teeltrotatie	☐
...	☐
...	☐

Bijlage 14 - IPM Maatregelen

14.1 Maatregelen ter bevordering van nuttige organismen, biodiversiteit en ecologische structuren

Minimum 2 van deze maatregelen moeten op het bedrijf toegepast worden.

<i>In Vlaanderen en Wallonië</i>	
Op een geschikte manier plaatsen en/of in stand houden van nestkasten en/of zitstangen voor vogels (mezen, roofvogels, enz.)	☐
Op een geschikte manier plaatsen van kunstmatige schuil- en nestplaatsen voor wilde solitaire bijen (<i>Osmia</i> , <i>Andrena</i> ,...) en/of voor de overwintering van nuttige insecten (gaasvliegen, lieveheersbeestjes, enz.)	☐
Plaatsen en/of in stand houden van natuurlijke schuil- en nestplaatsen voor de overwintering van nuttige organismen (hagen, struiken, bosjes, bomen, rietkragen enz.)	☐
Plaatsen en/of in stand houden van gemengde hagen (sleedoorn, vlierbes, klimop, wilg, sporkehout, enz.) rond de teelt/het perceel als toevluchtsoord voor nuttige insecten	☐
Aanleggen of in stand houden van een bloemenstrook of een wilde vegetatiestrook met een breedte van minimum 1 m	☐
In stand houden van een compenserende ecologische oppervlakte die ten minste 2 % van het bedrijf bedekt. Deze oppervlakte mag geen enkele meststofgift of gewasbeschermingsmiddel ontvangen	☐
Het volledig mechanisch onkruid vrij houden van niet beteelde stroken	☐
Het inzaaien of planten van bodembedekkers of groenbedekkers	☐
Weidevogelbeheer door bescherming van vogelnesten en/of aanleg van vluchtstroken	☐
Akkervogelbeheer zoals aanleggen van gemengde grasstroken, leeuwerikvlakjes, faunaranden, winterstoppel of graanranden	☐
Aanleg van grasbufferstroken	☐
Bevorderen van natuurlijke vijanden onder bescherming door bv. bankerplanten, laten liggen van niet-zieke afgeplukte bladeren, klimatisatie	☐
<i>In Wallonië</i>	
Esdoorns planten rond een hopkwekerij	☐
Permanente weide (o.a.): "MAE mare" toepassen	☐
Permanente weide (o.a.): "MAE prairies naturelles" toepassen	☐
Permanente weide (o.a.): "MAE bandes de prairies extensives" toepassen	☐
Permanente weide (o.a.): "MAE prairies de haute valeur biologique" toepassen	☐

14.2 Hygiënemaatregelen ter voorkoming van de verspreiding van schadelijke organismen

Minimum 2 van deze maatregelen moeten op het bedrijf toegepast worden.

<i>In Vlaanderen en Wallonië</i>	
Door gepaste maatregelen (bv. afdekken en/of buiten de serre of teelt brengen) verspreiding van ziekten en plagen vanuit afvalhopen met gewasresten voorkomen	☐
Machines en apparatuur worden regelmatig gereinigd om verspreiding van schadelijke organismen te voorkomen	☐
Gebruik van propere potten, trays en plant- en trekbakken	☐
Potgrond opslaan op propere plaats en afdekken (beschermd tegen onkruid)	☐
Reinigen van afgedekte velden en teeltbodems	☐
Onkruidvrij houden van paden en wegen	☐
Grondig reinigen van de binnenkant van de kasconstructie of kweektrekcel	☐
Aangetaste planten, plantendelen en plantenresten verwijderen	☐
Gebruik van ontsmettingsmateriaal voor schoeisel en/of handen en gastenkledij (jassen, schoenvertrekkers, handschoenen, haarnetjes, petjes, ...)	☐
Optimale klimaatsturing (o.a. luchten (relatieve vochtigheid onder controle houden), beregenen (irrigatie – druppelen), verwarmen (bv. planten droogstoken))	☐
Insectengaas in verluchttingsramen	☐
Plaatsen van linten, flappen aan ingangsdeuren (voorkomen insecten), sluis en/of UV vanglampen	☐
Ontsmetten van drainwater bij hergebruik	☐
Verwijderen van tweede bloei bij pitfruit	☐
Stimuleren van de afbraak van de op de bodem gevallen aangetaste vruchten en bladeren met borstel en hakselaar; met uitzondering van aantasting door <i>Drosophila suzuki</i>	☐
Zuiver maken van kankers en insmeren van de wonden met erkende middelen	☐
Verwijderen van de rupsen van de glasvlinder in kankers en van de tijgerrups in takken of stam	☐
Voorkomen van sterk groeiende scheuten die in staat zijn tot het scheppen van haarden van schadelijke organismen	☐
Controleren van de boomgaardomgeving op bacterievuur geïnfecteerde waardplanten en gepaste maatregelen nemen	☐
Ontsmetten van snoeischaren, snoeimessen en oogstmateriaal	☐

14.3 Maatregelen om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verduurzamen

Minimum 1 van deze maatregelen per sector moet op het bedrijf toegepast worden.

14.3.1 In Wallonië

		Akkerbouw (inclusief voederbieten)	Voedergewassen en blijvende graslanden	Groenten-en kleinfruit teelt in openlucht	Groenten en fruit beschutte teelten	Fruit
☐	Aanleg van vals zaaibed	X		X		
☐	Gelocaliseerde behandeling toepassen	X	X	X	X	X
☐	Rijenbehandeling	X		X	X	X
☐	Precisielandbouw	X	X	X		X
☐	Aanpassen plantafstand/zaai afstand	X		X	X	X
☐	Inzaaien van groenbedekkers tegen ziekten en plagen en aaltjes	X		X		X
☐	Behandelde zaden gebruiken, dummy pill, phytodrip – behandeld door dompelen	X		X	X	
☐	Een efficiënte drainage voeren om wortel ziekten te vermijden. NB : in geval van drainage, de huidige wertgeving met betrekking tot drainage naleven (Natura 2000 zones,...)	X		X	X	X
☐	Aardappeldoerwas voorkomen en desgevallend beheren	X				
☐	Beheer koolzaaddoerwas in andere teelten	X				
☐	Granen, koolzaad : stoppelploegen bevorderen wanneer het weer dit toelaat	X				
☐	Granen: zaaihoeveelheid aanpassen naargelang de periode	X				
☐	Granen: vroege planten (en bijhorende risico's) vermijden	X				
☐	Mais: in geval van aanwezigheid van eyespot of bladvlekkenziekte,	X				

		Akerbouw (inclusief voederbieten)	Voedergewassen en blijvende graslanden	Groenten-en kleinfruit teelt in openlucht	Groenten en fruit beschutte teelten	Fruit
	ploegen voor het zaaien van maïs het volgende jaar.					
☐	Maïs: in geval van maïsteelt na aardappel, niet ploegen als temperaturen in de winter niet hebben gezorgd voor de vernietiging van de resterende knollen	x				
☐	Maïs: bij aanwezigheid van stengelfusarium (korrelmaïs), het niet-korrelgedeelte dat op de grond ligt malen en ploegen voor een teelt van tarwe of korrelmaïs	x				
☐	Aardappelen: de aarde van het ontaarden, afkomstig van de fabriek, binnen de onderneming behandelen	x				
☐	Hop: Gewasresten composteren. Deze compost niet in de hophakker terugplaatsen.	x				
☐	Doorzaaien om de levensduur van de teelt te verlengen		x			
☐	Blijvend grasland: graasresten maaien		x			
☐	Blijvend grasland: ontmollen		x			
☐	Blijvend grasland: slepen		x			
☐	Blijvend grasland: overbegrazing en onderbegrazing vermijden		x			
☐	Blijvend grasland: bodemverdichting voorkomen		x			
☐	Plantsysteem kiezen bij fruitbomen en -struiken loodrecht op overheersende windrichting					x
☐	Plantsysteem kiezen in functie van groeikracht					x
☐	Beperken van de zwarte strook tot maximum 75 cm van de fruitbomen					x
☐	Aangepast snoeien (eventueel wortelsnoeien) om een evenwichtige groei te stimuleren					x

		Akerbouw (inclusief voederbieten)	Voedergewassen en blijvende graslanden	Groenten-en kleinfruit teelt in openlucht	Groenten en fruit beschutte teelten	Fruit
☐	Bestuivers planten afhankelijk van de soort en teelttechnieken					X
☐	Aangepaste dunning bij een mogelijk te grote fruitproductie					X
☐	Teeltbescherming door afdekking (voorbeelden; regenkap, hagelnetten, vliesdoek, ...)			X		X
☐	Zaaibedbehandeling/plantbakbe- handeling			X	X	
☐	Optimale klimaatsturing (o.a. luchten: relatieve vochtigheid onder controle houden), bereggenen (irrigatie-druppel), verwarmen			X		
☐	Afdekking met insectengaas of plaatsen van insectengaas in verluchttingsramen			X		

14.3.2 In Vlaanderen

		Akkerbouw (inclusief Ruwvoeder (uitz kuilmais, voederbieten)	Groenten (Gvmo)	Glasgroenten (Gvmb)	Fruit (KF HF)
☐	Pleksgewijze behandeling	x	x	x	X
☐	Geen gebruik van insecticiden of herbiciden	x	x	x	X
☐	Rijenbehandeling	x	x	x	X
☐	Precisielandbouw	x	x		X
☐	Goede drainage ter voorkoming van (wortel)ziekten	x	x	x	X
☐	Aanleg van vals zaaibed	x	x		
☐	Inzaaien van groenbedekkers tegen ziekten en plagen en aaltjes	x	x		X
☐	Aanpassen plantafstand/zaai afstand	x	x	x	X
☐	Zaaizaadbehandeling/dummy pil/phytodrip	x	x	x	
☐	Doorzaaien		x		
☐	Weideslepen		x		
☐	Bloten van grasland		x		
☐	Zaaibedbehandeling/plantbakbehandeling		x	x	
☐	Afdekking met insectengaas of plaatsen van insectengaas in verluchtingsramen			x	

		Akkerbouw (inclusief	Ruwvoeder (uitz kuilmais, voederbieten)	Groenten (Gvmo)	Glasgroenten (Gvmb)	Fruit (KF HF)
☐	Optimale klimaatsturing o.a. luchten: relatieve vochtigheid onder controle houden, beregenen (irrigatie-druppel), verwarmen				x	
☐	Teeltbescherming door afdekking (voorbeelden; regenkap, hagelnetten, vliesdoek, ...)			x		X
☐	Aangepast snoeien (eventueel wortelsnoeien) om een evenwichtige groei te stimuleren					X
☐	Beperken van de zwarte strook tot maximum 75 cm van de fruitbomen					X
☐	Aangepaste dunning bij een mogelijk te grote fruitproductie					X
☐	Plantsysteem kiezen in functie van groeikracht					X
☐	Plantsysteem kiezen bij fruitbomen en -struiken loodrecht op overheersende windrichting					X

Niet bloeiende of niet bijenattractieve teelten die kunnen ingezaaid/geplant worden in de twee jaar volgend op een teelt met zaaizaad behandeld met thiametoxam en/of clothianidin

Chinese kool,paksoi en komatsuna

Engels raaigras

Italiaans raaigras

Andijvie,radicchio rosso, suikerbrood

Asperge openlucht

Asperge productieveld

Asperge productieveld openlucht

Babyleaf geoogst tot het stadium 8 bladeren

Bieslook consumptie bladeren en/of stengels

Bieten

Bloemkool (witte en groene)

Boerenkool (krulkool, palmboerenkool)

Bosuien (lente-ui)

Broccoli

Cichorei

Citroenmelisse (consumptie bladeren en/of stengel)

Dille (consumptie bladeren en/of stengel)

Dragon (consumptie bladeren en/of stengel)

Gazons en grasvelden (behalve golfterreinen)

Gerst

Golfterreinen

Grasland-weiland

Grasteelt

Graszaadteelt

Haver

Haver (zaadproductie)

Kervel (consumptie bladeren en/of stengels)

Knoflook

Knolselder

Knolvenkel

Koolraap

Koolrabi

Mergkool en voederkool

Mierikswortel

Miscantus

Pastinaak

Peterselie (consumptie bladeren en/of stengels)

Prei

Prei (zaaibed)

Raap (stoppelraap,meiraap)
Radijs
Rammenas en rettich
Rode biet
Rogge
Roomse kervel (consumptie bladeren en/stengels)
Rozemarijn (consumptie bladeren en/of stengels)
Rucola
Schorseneren
Selderij(bleek-, groene en witte)
Sjalot
Slasoorten
Sluitkool (kabuiskool, witte, rode, savooi- en spitskool)
Snijsselder
Sorghum
Spelt
Spinazie
Spruitkool
Suikerbieten
Tabak
Tarwe
Thimotheegras
Triticale
Uien
Veldsla
Voederbieten
Warmoes
Wintergerst
Winterhaver
Winterrogge
Winterspelt
Wintertarwe
Wintertriticale
Witloofwortelteelt
Wortelen
Wortelpeterselie
Zomergerst
Zomerhaver
Zomerrogge
Zomerspelt
Zomertarwe
Zomertriticale

Minder bijenattractieve teelten die kunnen ingezaaid worden vanaf het derde jaar volgend op een teelt met zaaizaad behandeld met thiametoxam en/ of clothianidin

Aardappelen

Aardappelpootgoed

Engelwortel

Maïs

Suikermaïs

Vezelvlas

14.4 Monitoring en beheersing van schadelijke organismen

Voor alle teelten : Neem een beslissing tot eventuele tussenkomst na het reële risico op de aanwezigheid van schadelijke organismen te hebben geëvalueerd. Dit risico wordt ingeschat op het niveau van het perceel met behulp van observatiemethodes en scouting van de populaties van schadelijke organismen, de aanwezigheid en activiteit van nuttige organismen en rekening houdend met de schadelijkheid. Kies minstens één methode uit de volgende lijst.

In Vlaanderen en in Wallonië

1. Intensieve, systematische monitoring in het gewas door o.a. (wekelijkse) visuele waarnemingen (dmv. o.a. vangplaten, feromoonvallen, indicatorplanten, tellingen,...) + notities

☐

2. Gebruiken van klimatologische waarnemingen die de infectiedruk kunnen bepalen

☐

3. Gebruiken van de waarschuwingsberichten komende van de erkende waarnemings- en waarschuwingsdiensten :

☐

In Vlaanderen :

- aardappelteelt : PCA, Inagro

☐

- granen : LCG

☐

- mais : LCV

☐

- suikerbieten-cichorei : KBIVB

☐

- groenten : PCH, PSKW, PCG, NPW, Inagro

☐

- fruitteelt : pcfruit, PCH, Inagro

☐

- kolen (bloemkool, broccoli, sluitkolen en spruitkool) en prei : PCG, Inagro, PSKW

☐

• witloof : NPW, Inagro	☐
• andere : mits goedkeuring door ADLO	☐
<i>In Wallonië :</i>	
• aardappelteelt : Carah/Pameseb/CRAW	☐
• granen : CADCO	☐
• mais : CIPF	☐
• suikerbieten-cichorei : KBIVB	☐
• groenten : CPL-Vegemar, CIM	☐
• fruitteelt : GAWI, PROFRUIT	☐
• andere : erkend systeem	☐
1. Individuele begeleiding en perceelsoopvolging door een erkende adviseur of voorlichter + verslaggeving	☐
2. Determinatie of analyse van staal met ziekte of plaag	☐
<i>In Wallonië</i>	
3. Evaluatie op basis van de cyclus van de plaagorganismen in specifieke gevallen (bv. wanneer enkel preventief tussenkomst mogelijk is, zoals bij <i>Sclerotinia</i> en koolzaad).6)	☐
<u>Weiden</u>	
Waarnemingen doen van plaagorganismen (onkruid, insecten) op de percelen. Beslissen op basis van deze waarnemingen of behandelingen wel of niet nodig zijn.	☐
Individuele begeleiding en opvolging van de percelen door een erkend waarschuwingssysteem of een erkende consulent (fytolicentie P3) + verslag	☐

14.5 Alternatieve bestrijdingsmethodes

Biologische, fysische en andere niet-chemische duurzame bestrijdingsmethodes moeten boven chemische bestrijding verkozen worden indien, en enkel indien, zij haalbaar en voldoende rendabel zijn. Voorbeelden van biologische, fysische en andere niet-chemische bestrijdingsmethoden zijn hieronder weergegeven. Eén van de volgende maatregelen moet op het bedrijf worden toe gepast.:

<i>In Vlaanderen en in Wallonië</i>	
Biologische bestrijding door gebruik te maken van natuurlijke vijanden-	☐
Gebruik van erkende biologische en natuurlijke preparaten tegen ziekten en plagen (bv. Trichoderma tegen schimmels, Bacillus tegen rupsen)	☐
Gebruik van fysische methoden (bv. wegvangen door vallen en lijmbanden (mass trapping), langzame zandfilter voor wegvangen schimmels, UV-behandeling, stomen, insectengaas)	☐
Verwarringstechniek	☐
Mechanische onkruidbestrijding	☐
Alternatieve (niet chemische) onkruidbestrijding: thermische onkruidbestrijding, wieden, gebruik van onkruidonderdrukkende methoden (gronddoek, organische mulchen, bedekkend gewas, ...)	☐
Biologische bodemontsmetting	☐
Fysische bodemontsmetting	☐
Bodemontsmetting via solarisatie	☐
Grasland afwisselend grazen of maaïen	☐
<i>In Wallonië</i>	
Aardappelen: mechanische of thermische verdroging (eventueel in combinatie met de fytosanitaire behandeling)	☐
Hop: dunnen en trimmen helpt de ziektedruk te verminderen	☐
Hop : frequente grondbewerking vermindert de aanwezigheid van spintmijten	☐
Maïs: chemische onkruidbestrijding op de lijn (25 cm) combineren met mechanische onkruidbestrijding tussen de rijen (50 cm)	☐
<i>Grasland en voedergewassen</i>	
Onkruid voor de bloem maaïen	☐
Organische bemesting met redenen en kalken indien nodig	☐
Drainage, indien nodig (zie bijlage 14.3)	☐
Combineer gelokaliseerde chemische onkruidbestrijding met mechanische onkruidbestrijding (bv eggen of schoffelen)(zie bijlage 14.3)	☐

14.6 Maatregelen ter voorkoming van bodemerosie (in Vlaanderen)

Overzicht keuzeopties éénjarige teelten

----- = keuzeoptie

Teelt-categorie	Paarse percelen		Rode percelen	
Teelten die jaarrond de bodem bedekken	Verbod op het omzetten van blijvend grasland naar akkerland met uitzondering van grasland aangelegd in uitvoering van BO of Erosiebesluit van de Vlaamse regering			
Teelten ingezaaid vóór 1 januari, vb wintertarwe, wintergerst, koolzaad, ...	Basispakket EN Keuzepakket bufferstroken OF Keuzepakket teelttechnische maatregelen	Basispakket EN Keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken	Basispakket OF Keuzepakket bufferstroken OF Keuzepakket teelttechnische maatregelen	Keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken
Teelten ingezaaid na 1 januari, vb suikerbieten, zomergranen, mais, groenten, ruggenteelten	Basispakket EN Keuzepakket bufferstroken OF Keuzepakket teelttechnische maatregelen	Basispakket EN Keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken	Basispakket EN Keuzepakket bufferstroken OF Keuzepakket teelttechnische maatregelen	

Beschrijving van de pakketten

Basispakket voor paarse en rode percelen

- Indien teelt geoogst wordt vóór 15/10 :
 - Inzaai van een groenbedekker voor 1/12, OF
 - Inzaai van een andere teelt voor 1/12
- Indien teelt geoogst wordt na 15/10 :
 - Inzaai van een groenbedekker voor 1/12, OF
 - Bodem niet-kerend bewerken voor 1/12, OF
 - Inzaai van een andere teelt voor 1/12, OF
 - Behoud van bodembedekking door oogstresten bij korrelmais, spruiten en andere koolsoorten tot inzaai volgende teelt OF
 - Het toepassen van wintervoorploegen (winterlabeur) voor percelen met een klei- of leembodem
- Indien teelt niet geoogst op 1/12 :
 - Behoud van teelt of teeltresten OF
 - Het toepassen van wintervoorploegen (winterlabeur) voor percelen met een klei- of leembodem

Keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken : minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren

- Het hebben of aanleggen van een bufferende aarden dam met een erosiepoel, eventueel met een geleidende aarden dam
- Het hebben of aanleggen van een bufferbekken, eventueel met een geleidende aarden dam

Paars perceel

Keuzepakket bufferstrook (*) : minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren:

- Grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij perceel met uniforme helling in samenwerking met bedrijfsplanner erosiecoördinator
- Grasgang van minstens 12 m breed bij perceel met sonk / droge vallei in samenwerking met bedrijfsplanner of erosiecoördinator
- Graszone bij perceel met complexe topografie, i.s.m. erosiespecialist in samenwerking met bedrijfsplanner of erosiecoördinator
- Dam uit plantaardige materialen, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook bij een perceel met complexe topografie in samenwerking met bedrijfsplanner of erosiecoördinator

(*) : Indien BO erosie, dan vervalt de vergoeding voor het gedeelte erosie.

Keuzepakket teeltechnische maatregelen : minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren

- Niet kerende bodembewerking voor inzaai teelt
- Direct inzaai
- Strip till bij inzaai teelt
- Drempels verplicht bij niet-biologische aardappelen. Bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor drempels
- Drempeltjes, of diepe tandbewerking bij andere ruggenteelten

Rood perceel

Keuzepakket bufferstrook () : minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren:*

- Grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij perceel met uniforme helling
- Grasang van minstens 12 m breed bij perceel met sonk / droge valley
- Graszone bij perceel met complexe topografie, in samenwerking met bedrijfsplanner of erosiespecialist
- Dam uit plantaardige materialen, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook bij een perceel met complexe topografie in samenwerking met bedrijfsplanner of erosiecoördinator.

(*) : Indien BO erosie, dan vervalt de vergoeding voor het gedeelte erosie.

Keuzepakket teeltechnische maatregelen : minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren

- Niet kerende bodembewerking voor inzaai teelt
- Direct inzaai
- Strip till bij inzaai teelt
- Drempels verplicht bij niet-biologische aardappelen. Bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor drempels
- Drempeltjes, of diepe tandbewerking bij andere ruggenteelten
- Onbeteelde zones (rijpaden, kopakkers) inzaaien met gras in de groeifase van de teelt
- Zaaïen volgens hoogtelijnen bij andere dan ruggenteelten
- De onbeteelde kopakkers inzaaien met gras in de groeifase van de teelt

Overzicht keuzeopties meerjarige teelten

Teeltcategorie	Paarse percelen	Rode percelen
Meerjarige teelten, vb. fruitteelt, boomkwekerij, ...	Teelt + gras of andere waterdoorlatende bodembedekking zorgen voor > 80 % bodembedekking OF Keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken	Teelt + gras of andere waterdoorlatende bodembedekking zorgen voor > 80 % bodembedekking OF Keuzepakket bufferstroken OF Keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken